

Quatre dies més tard acabava aquesta segona vaga general i va ser format un nou govern presidit pel conservador Antonio Maura.

Amb aquest apunt històric volem reflexionar sobre els processos de lluita que han succeït en el nostre barri, per conèixer com va ser el Poble Sec combatiu, però també i més important, aprendre del passat per enriquir les nostres lluites actuals. Perquè el barri del Poble Sec segueixi sent un barri obrer i reivindicatiu que lluita ara i sempre.

Concentració de treballadors al final de la rambla en un miting al carrer, 1919.

Cuatro días más tarde acababa esta segunda huelga general y fue formado un nuevo gobierno presidido por el conservador Antonio Maura.

Con este apunte histórico queremos reflexionar sobre los procesos de lucha que sucedieron en nuestro barrio, para conocer cómo fue ese Poble Sec combatiu, pero también y más importante aún, aprender del pasado para enriquecer las luchas actuales. Para que el Poble Sec siga siendo un barrio obrero y reivindicativo que lucha ahora y siempre.

Bibliografia

AISA, Manel; ANGLÈS, Ramon; GRANADOS, J. Oriol; POWLES, Valerie; RISQUES, Manel; SANTAFÉ, Antonio. *Montjuïc i el seu entorn, 1936-1939. Xerrades i Itineraris*. Barcelona, Centre d'Estudis de Montjuïc, 2010, p. 53-61.

REBOLLO, Abel et al. (coord.), *La Barcelona Rebelde. Guía de una ciudad silenciada*. Barcelona, Límites Octaedro, 2008, p. 46-48.

La vaga de la Canadenca i la jornada de 8 hores. Catàleg de l'exposició 75è aniversari. Barcelona, Fundació Arxiu Històric de la CONC, 1995.

Publicació Llibertària
del barri del Poble Sec
Barcelona, tardor 2012
Edició bilingüe

Q·U·A·D·E·R·N·S PER·LA·MEMÒRIA REVOLUCIONÀRIA

01

LA VAGA DE “LA CANADENCA”

No molt lluny d'aquí, a l'espai que avui coneixem com el Parc de les Xemenies, es trobava “La Canadenca” (així nomenada pel seu principal accionista, el *Canadian Bank of Commerce of Toronto*), una de les dues empreses que proveïen d'electricitat la ciutat de Barcelona a principis del segle XX.

L'any 1919 va tenir lloc en aquesta empresa una vaga de treballadors que es va estendre, primer al Poble Sec, i més tard a tota la ciutat de Barcelona.

L'origen d'aquesta vaga es va donar quan el principal accionista de l'empresa elèctrica exigí al director de la mateixa un augment dels beneficis. El compliment demanava la proliferació de mesures en contra dels interessos dels treballadors, especialment contra aquells que començaven a organitzar-se en un sindicat independent.

Amb mesures preses com la reducció del sou, aplicades als sindicalistes, aquests protestaren reivindicant “un igual salari per un igual treball”, protesta que fou contestada amb l'acomiadament dels vuit treballadors sindicats. La resta d'operaris de la secció que continuaven tre-

LA HUELGA DE “LA CANADENCA”

No muy lejos de aquí, en el espacio que hoy conocemos como Parc de les Xemenies, se encontraba “La Canadenca” (llamada así por su principal accionista, el *Canadian Bank of Commerce of Toronto*), una de las dos empresas que abastecían de electricidad a la ciudad de Barcelona a principios del siglo XX.

En el año 1919 aconteció en esta empresa una huelga de trabajadores que se extendió, primero al Poble Sec, y más tarde a toda la ciudad de Barcelona.

El origen de la huelga tuvo lugar cuando el principal accionista de la empresa eléctrica exigió al director de la misma unos mayores beneficios. Éste empezó a promover medidas en contra de los intereses de los trabajadores, especialmente hacia aquellos que empezaban a organizarse en un sindicato independiente, reduciéndoles el sueldo.

Los sindicalistas protestaron reivindicando “un igual salario por un igual trabajo”, reivindicación que fue contestada con el despido de los ocho trabajadores sindicados. Los demás obreros de su misma sección que seguían trabajando, un total de 117, al enterarse de lo sucedido se nega-

ballant, un total de 117, en assabentar-se dels fets es negaren a treballar en senyal de protesta per l'acomiadament dels seus companys i es dirigiren a Governació per reivindicar la seva readmissió. Allà els van prometre solucionar la situació si tornaven al lloc de treball, però en fer-ho es van trobar les forces policials a la porta de l'empresa, barrant-los el pas, i van ser aquests també acomiadats.

En aquest punt, el vaguistes de la *Canadenca* van acudir al sindicat CNT, que ràpidament va organitzar un Comitè de Vaga format per membres de la confederació i treballadors de l'empresa. El conflicte es va estendre per tota Barcelona, i els obrers que seguien treballant a la *Canadenca* tallaren el subministrament elèctric, deixant sense llum la meitat de la ciutat. Per frenar el moviment solidari i crear una falsa imatge de pau social, des de l'administració es va acordar parlar amb Lawton, gerent de l'empresa, per tal que deixés entrar a l'exèrcit amb la finalitat de retornar l'electricitat a Barcelona.

El dia següent el governador civil i el capità general Milans del Bosch acordaren militaritzar tota la indústria del ram elèctric. Els treballadors de la *Canadenca* no varen acudir a la convocatòria i es negaren a col·laborar, quedant-ne presos a Montjuïc 3000 d'ells. En resposta, els treballadors de l'altra empresa que generava electricitat a Barcelona, *Energia Eléctrica de Catalunya* i els de les companyies d'aigües, gas i d'altres sectors, es van unir a la vaga, convertint-la en una vaga general.

El 19 de març va tenir lloc un gran míting a la plaça de toros de les Arenes,

ron a trabajar en señal de protesta por el despido de sus compañeros y se dirigieron a Gobernación para reivindicar su readmisión. Allí les prometieron arreglar el asunto si volvían al trabajo, pero al hacerlo no encontraron otra cosa que las fuerzas policiales a la puerta de la empresa, impidiéndoles el paso a la misma, quedando ellos despedidos también.

En este punto, los huelguistas de la *Canadenca* acudieron al sindicato CNT, que rápidamente organizó un Comité de Huelga formado por miembros de la confederación y trabajadores de la empresa. El conflicto se extendió por toda Barcelona, y los obreros que seguían trabajando en la *Canadenca* cortaron el suministro de electricidad, dejando media ciudad sin luz. Para frenar el movimiento de solidaridad y crear una imagen de falsa paz social, desde la administración se acuerda hablar con Lawton, el gerente de la empresa, para que deje entrar al ejército con el fin de devolver la electricidad a Barcelona.

Al día siguiente el gobernador civil y el capitán general Milans del Bosch acuerdan militarizar a todos los trabajadores del ramo eléctrico. Los de la canadiense no acuden a la convocatoria y se niegan a colaborar quedando presos en Montjuïc 3000 de ellos.

En respuesta, los trabajadores de la otra empresa que generaba electricidad en Barcelona, *Energía Eléctrica de Cataluña* y los de las compañías de aguas, gas y otros sectores, se unen a la huelga, pasando a ser ésta una huelga general.

El 19 de marzo tuvo lugar un gran mitin en la plaza de toros de la Arenas, en el

en el que Salvador Seguí aconsegueix convèncer a gairebé 30.000 treballadors de pactar les mesures que finalment es van acabar acordant amb la patronal, ja que els treballadors, esperonats per l'anarquisme radical, es mostraven partidaris d'allargar la vaga.

Després de 45 dies de lluita, el govern i Lawton varen acceptar tots els punts de la reivindicació: jornada de 8 hores sent el màxim de 48 hores setmanals, llibertat pels presos (llevat d'aquells sotmesos a judici), readmissió dels vaguistes sense represàlies i pagament de la meitat del mes que havia durat vaga.

Com sempre, totes les mesures es van acceptar de paraula en el moment del conflicte però va ser difícil dur-les a la pràctica. Les empreses es negaven a implementar les 8 hores laborals, tot i l'existència d'una legislació al respecte, i l'alliberament dels presos no va ser total, ja que cinc d'ells no van sortir.

Aquests fets van provocar accions i noves vagues reclamant-ne l'alliberament, quedant de nou la ciutat a les fosques. Això va dur el Governador Civil a ocupar militarment Barcelona, declarant-ne l'estat de guerra, identificant, fustigant i trencant el carnet anarcosindical de molts/es treballadors/es, la suspensió de garanties constitucionals, l'aplicació per primera vegada la *ley de fugas*¹ (que va suposar l'assassinat de l'anarcosindicalista Miguel Burgos), el funcionament de bandes promogudes per la patronal i Capitanía General i l'organització del sometent (uns 8000 burgesos voluntaris armats que patrullaven la ciutat).

que Salvador Seguí consigue convencer a los cerca de 30.000 trabajadores para que pacten lo que finalmente se acabaría acordando con la patronal, ya que los trabajadores, espoleados por el anarquismo radical, se mostraban partidarios de seguir con la huelga.

Tras 45 días de lucha, el gobierno y Lawton aceptaron todos los puntos de la reivindicación: la jornada de 8 horas siendo el máximo de 48 semanales, libertad para los presos (excepto aquellos sometidos a juicio), la readmisión de los huelguistas sin represalias y el pago de la mitad del mes que había durado la huelga.

Como siempre, todas las medidas fueron aceptadas de palabra en el momento del conflicto pero fue difícil llevarlas a la práctica. Las empresas se negaban a implementar las 8 horas laborales, aunque había legislación al respecto, y la liberación de los presos no fue total, puesto que a 5 de ellos no se les permitió salir.

Tales hechos provocaron acciones y nuevas huelgas reclamando su puesta en libertad, quedando la ciudad otra vez a oscuras. Esto llevó al Gobernador Civil a la ocupación militar de Barcelona, declarando el estado de guerra, la identificación, hostigamiento y rotura del carné anarcosindical de muchos/as trabajadores/as, la suspensión de garantías constitucionales, aplicando por primera vez la *ley de fugas*¹ (que supuso el asesinato del anarcosindicalista Miguel Burgos), el funcionamiento de bandas promovidas por la patronal y Capitanía General, y la organización del sometén (unos 8000 burgueses voluntarios y armados que patrullaban la ciudad).

1• És conèix així la pràctica consistent en simular la fugida d'un detingut i abatre'l a trets amb aquesta excusa. Va ser ideada el 1920 pel governador civil de Barcelona Severiano Martínez Anido. Va ser molt usada a l'Estat Espanyol, especialment entre els anys 1920 i 1923, per a reprimir el moviment obrer i anarquista. El seu punt àlgid va ser el 1921.

1• Se conoce así la práctica consistente en simular la huida de un detenido y dispararle con esa misma excusa. Fue ideada en 1920 por el gobernador civil de Barcelona Severiano Martínez Anido. Fue muy utilizada en el Estado Español, especialmente entre los años 1920 y 1923, para reprimir el movimiento obrero y anarquista. Su punto álgido fue en 1921.